

WILLY FLEUR een kleurrijk Haags schilder met een Oosters hart

Met Willy Fleur is het allemaal begonnen in het Westlandse kunstontwakingsproces. Rond 1990 vond ik op een veiling van het Venduhuis in Den Haag een schilderijtje van de Heulweg in Kwintsheul, met typisch Westlandse kenmerken: een bruggetje, een schuit in een sloot en een kerktoren. Het pittoreske beeld dat tuinbouwleider Jan Barendse in zijn tijd treffend vond voor het toenmalige mooie Westland.

Rondvragend bij veilingen en kunsthandels waren Westlandse voorstellingen vrijwel onbekend. De directeur van Christie's Amsterdam vroeg zelfs enigszins meewarig: bestaan die wel? Welnu dat weet men ondertussen na de publicatie van Schilders van het Westland en Schilders aan de Nieuwe Waterweg en de rubriek Westland van Weleer in de krant. De aankoop van het Heulse schilderijtje gaf aanleiding op zoek te gaan naar meer. In vrij korte tijd werd een achttal andere schilderijen getraceerd waaronder een Monsterse groentenschuit van Van Waning en de Loosduinse Abdijkerk van Noordijk. Na een bruikleen werd dit achttal aangekocht door het Westlands Museum met een schenking van Interpolis. Voorzitter Van Woerden van het Museum werd overtuigd dat het hier een investering betrof. Een en ander heeft het Westlands Museum tot een actief wervingsbeleid gebracht waardoor men thans over een interessante collectie van meer dan 150 topografische afbeeldingen beschikt. Dit ging gepaard met inspanningen van een groep Westlandse verzamelaars en een opener oog van de Westlanders voor beeldende kunst. Al spoedig werden van Willy Fleur andere Westlandse afbeeldingen ontdekt waaronder de hier afgebeelde Dom van De Lier, in bezit van het Westlands Museum. Museum De Timmerwerf in De Lier heeft een soortgelijke afbeelding. Curieus is dat het Lierse beeld werd bevestigd door de voorsteven (rechtsonder) van de veilingschuit.

Willy Fleur, De Dom van De Lier, collectie Westlands Museum

De schilder met Indische wortels

Johan Willem Fleur (1888-1967), met roepnaam Willy, was een talent in zijn dagen, met als hoogtepunt het interbellum van de vorige eeuw. Met een kunstacademische opleiding in Rotterdam en Den Haag maakte hij al snel naam met zijn bloemenschilderijen. Ook daarin is hij een colorist en toont hij met zijn warme kleurgevoel zijn buitenlandse wortels. De Haagse kunstgalerist Jan van den Elshout die een expositie aan Fleurs werk wijdde wijst op Fleurs 'afwijkend kleurgebruik met net wat meer gedurfde kleuren, bijeen in bontere composities dan vele van zijn vakbroeders'. Reden: zijn Indische achtergrond, evenals zulks het geval was bij J.E.Akkeringa. Willy's vader en grootvader waren werkzaam bij het Indische bestuur. Grootvader was in dienst van de Indische Rekenkamer, vader Carel Willem was assistent-resident op Oost- en West-Java. Eduard Douwes Dekker, alias Multatuli, was in het district Bantam een van de vroegere collega's. Vader Fleur vestigde zich na terugkeer in Markelo, huwde een jonge vrouw waarna Willy in 1888 werd geboren. Het gezin vertrok na 2 jaar naar Amsterdam. Na de dood van vader Fleur verhuisde de weduwe naar Rotterdam waar Willy aan de kunstacademie les kreeg van Huib Luns en J.G.Heyberg. Hij sloot zijn opleiding af aan de Haagse Akademie.

Willy werd een volop Haagse schilder, opgeleid in de traditie van de Haagse School. Hij ging daarin zijn eigen weg met een breed spectrum aan voorstellingen: bloemen, vogels, vissen, landschappen en stadsgezichten. Fleur muntte uit door originele voorstellingen zoals oosterse bazaars met allerlei Aziatica: Imari potjes vergezeld meestal de bloemstillevens. Apart was ook de kas in de Haagse Dierentuin en het Amsterdamse Artis met de eens per jaar bloeiende Victoria Regia, een waterlelie. Er waren tropische vogels als de ara, toekan, kaketoë en de papegaai. Bloemstillevens varieerden van de vaak geschilderde sering en sneeuwballen tot cinneraria's, scabiosa, lelies, azalea's, primula's etc. Bij zijn leerlingen stond hij bekend als een Pietje Precies. Een van zijn nog levende leerlingen, de batik-schilderes Ellen Goldman, herinnert zich dat 'meneer Fleur' hen eerst altijd een bos bloemen liet zien en er een verhaal bij vertelde en hen daarna in een andere kamer potloden gaf om te tekenen wat ze hadden onthouden. Ellen Goldman herinnert zich ook de grote armoede van Fleur in de crisisjaren. Het gezinsleven van Fleur ging door een ingrijpende scheiding niet over rozen. Zoon Robert herinnerde zich zijn veelzijdige vader ook als een goed pianist, terwijl hij ook radio's bouwde en hiërogliefen kon ontcijferen.

Willy Fleur, bloemstillevens, collectie Galerie de Wijde Meren, Breukeleveen

Erkenning

Willy Fleur was als secretaris van de Haagse Kunstkring goed ingevoerd in het Haagse kunstleven. Hij nam deel aan diverse tentoonstellingen bij galerie Kleykamp, Panorama Mesdag, het Rijksmuseum en het Stedelijk museum in Amsterdam en kreeg tal van positieve commentaren. Op een tentoonstelling in Panorama Mesdag in 1933 kochten zowel de koningin-moeder Emma als Koningin Wilhelmina een bloemstilleven van Fleur. Na de oorlog, in 1945, werd Fleur geëerd om als derde in de rij na Johannes Vermeer en Vincent van Gogh een gladiool naar zich vernoemd te krijgen door de Firma M. van Waveren & Zn in Hillegom. De Willy Fleur gladiool -zalmroze met witte nerf en vlek- staat verbeeld op een schilderij van een Haagse familie.

Willy Fleur, Gladiolen en Dahlia's, 1945, collectie familie Röselaers-Pluimers, Den Haag

Landschappen en Westland

De veelzijdige meester hield van reizen en heeft vele plekjes in Nederland vastgelegd, waaronder de kerken van Lisse, Nunspeet en De Lier, duingezichten en panorama's in Limburg en de Veluwe. De Haagse Gevangenpoort, de Scheveningse haven en de in bezit van het Katwijkse museum zijnde Uitwateringsluizen bij Katwijk, werden vereeuwigd. Gezien de nabijheid is er ook menig Westlands plekje dat hem raakte tijdens zijn fietstochten. Diverse tuindershuizen werden geschilderd waaronder een dat wordt toegeschreven aan de Booma-sloot in Poeldijk, in bezit van een Naaldwijkse verzamelaar. Veel van zijn werk werd door Kunsthandel Koch verkocht naar Amerika en Canada. Op veilingen wordt het aanbod van Fleurs.schilderijen schaars en haalt het niet meer bij de prijzen van weleer. Toch warmt menig bezitter zich aan de gevoelige expressie, het vakmanschap en de bijzondere kleuren van Willy Fleur. Een biografie over Willy Fleur verscheen onder de titel van dit verhaal in 1974.

Willy Fleur, Westlands tuindershuis 1924 (waarschijnlijk aan de Booma, Poeldijk)

particuliere collectie Westland

Maarten van der Schaft.

Maart 2018